

Melanchthon kéziratosa verse az Országos Széchényi-Könyvtárban. A XVI. század humanistái körében igen népszerű volt PAUL EBER Wittenbergben kiadott *Calendarium Historicum*-a. Minden megvolt ebben, amit ennek az időnek humanistái egy kalendáriumban kerestek. A kötet évről-évre váltakozó latin és görög költeményekkel kezdődik. Ezek természetesen elsősorban a szerkesztő

Ipse Deus metas annorum
 condidit arte,
 Quas oculis simul ac
 mente notare iubet.
 Ut vox e celo quae prima
 sit edita cœtet,
 Et quando ignatus
 prodijt ipse Deus
 Illa dies & quando iustet
 quot Lotta triumphos
 omnibus ostendet
 maxime christe
 nios.
 Philippus Melanctho

PAUL EBER csodálatos bölcsességét és tudományát éneklük meg. Ezután külön értekezésnek is beillő oldalas bevezetés következik, melyben a kor tudományos színvonalához képest kitűnő csillagászati és kronológiai tájékoztatást kapunk. A voltaképeni kalendáriumi részben pedig minden egyes napról megtudjuk, hogy milyen hónap melyik napja volt ez római, attikai, makedón, zsidó és óegyiptomi időszámítás szerint. Azt is megtudjuk a kalendáriumból, hogy minden egyes napon milyen világtörténelmi esemény évfordulója van. Ezzel kapcsolatban gyakran a latin és görög auctorokból vett bőséges idézeteket is közöl. Érdekes,

hogy az említésre érdemesnek tartott évfordulók csaknem kizárólag ókori, vagy a XV. század eleje óta eltelt százötven évben történt eseményekkel kapcsolatosak. A középkort, mellyel szemben a XVI. század humanistái talán még a XIX. század materialistáinál is elfogultabbak voltak, jóformán megjegyzésre sem méltatja.

Az Országos Széchényi Könyvtár Chrlg. 933a jelzet alatt több évfolyamot őriz ebből a Calendariumból. Különös értéke van azonban az 1550. évi kiadásnak, melynek előzéklapján MELANCHTON sajátkezü latin költeményére bukkantam. Az aláírással is ellátott kézirat hitelességéhez semmi kétség nem fér. A betűk jellege ugyanis teljesen megegyezik MELANCHTON egyéb kézírásaival. Ez természetesen legkönynyebben a névalírással összehasonlítása alapján állapítható meg.

E kézirat versnek azonban nemcsak mint MELANCHTON-kéziratnak van jelentősége. Maga a költemény sem volt eddig ismeretes, csupán első distichonját használta fel egy másik költeményében a szerző.*

CSÁSZÁR ZOLTÁN.

A kolozsvári „főasszonyságok“ könyvtára 100 esztendővel ezelőtt. Az *Erdélyi Híradó* 1839. december 26-án (52. sz.), a *Nemzeti Ujság* 1840. január 8-án (3. sz.) és még sok egykorú sajtótermék részletes kivonatban közölte a kolozsvári „főasszonyságok olvasótársaságának“ alapszabályát, hogy minél szélesebb körű nyilvánosság vehessen arról tudomást. — Az egykorú sajtó minden hazai kultúrmozdulást örömmel üdvözölt, a „főasszonyságok“ olvasótársaságát pedig azért is érdemesnek tartotta hosszabb cikkben kiemelni, mert kölcsönkönyvtáruk a speciális női lélek és érdeklődés kielégítését tűzte ki feladatául: „Az olvasótársaság célja, a honin kívül minden műveltebb nyelveken írt, 's tagjai ízlése szerint választandó, olly könyveket gyűjteni, mellyek által tagjainak hasznos 's gyönyörködtető időtöltést szerezzen, 's az asszonyi nem számára kívántató jobb könyvek ismeretét terjessze.“

A társaság választmánya minden arra érdemes tag előtt megnyitotta könyvtára kapuit; ilyennek nyilvánította azután mindazokat a nőolvasókat, akik évenként 10 pengő tagdíjat fizettek a közpénztárba, amelyért egyenlő jogokat élveztek. A tagdíj befizetésének megszüntetése automatikusan maga után vonta a tagság felmondását. Az ünnepeket kivéve, naponként 3—5 óráig bonyolították le a köl-

* Hasonmásban közöljük e MELANCHTON (MELANTHON) aláírású kézirat verset, hogy azok, akik MELANCHTON kézírását és verseit ismerik, ellenőrizhessék, vajjon valóban az ő kézírása-e, tőle származik-e a vers és ismeretlen-e az?

A SZERK.